

„Social-democrații doar fumează, mănâncă fructe și dau răspunsuri confuze”

LAURENȚIU CONSTANTINIU

Continuăm traducerea izvoarelor rusești/sovietice referitoare la istoria postbelică a României, punând la dispoziția specialiștilor români un document care conține însemnările discuției dintre adjunctul ministrului Afacerilor Externe al URSS, A. I. Lavrentiev, și cei doi lideri comuniști români – Gheorghiu-Dej și Ana Pauker – aflați într-o dispută permanentă pentru câștigarea grațiilor Moscovei.

Principalele probleme puse în discuție de cei doi, separat unul de celălalt, au fost starea armatei („problema generalilor”) și situația internă.

Sunt de remarcat – în opinia noastră – soluțiile propuse de către Ana Pauker pentru rezolvarea deficiențelor de aprovizionare a satelor cu bunuri de larg consum, precum și informațiile cu privire la atitudinea suspicioasă a Anei Pauker față de aliații social-democrați, bănuiri de către aceasta că „urzesc ceva”.

Sperăm ca documentul să ajute și mai mult la clarificarea raporturilor de la nivelul conducerii de partid și de stat.

Din jurnalul lui A. I. Lavrentiev.

**Stenograma conversației cu A. Pauker și G. Gheorghiu-Dej
despre situația politică internă din România și starea armatei române¹**

București
23-24 august 1950

Strict secret

Participând la sărbătorirea a șase ani de la eliberarea României de către Armata Roșie, am avut o conversație cu A. Pauker și Gheorghiu-Dej.

Din proprie inițiativă, A. Pauker a relatat următoarele despre situația politică internă din țară.

Situația internă în țară se consolidează. În general, starea de spirit a populației este bună. Cu toate acestea, într-un șir de locuri, inamicul desfășoară o

---

¹ Stenograma a mai fost trimisă lui I. Stalin, V. Molotov, G. Malenkov, L. Beria, A. Mikoian, L. Kaganovici, N. Bulganin, N. Hrușciov.

activitate subversivă. Au loc acțiuni separate ale foștilor legionari, care se străduiesc să provoace supărare printre țărani, care sunt nemulțumiți de măsurile represiv-administrative folosite în cursul colectării grâului. Este cunoscut cazul când foștii legionari (în apropiere de Constanța) i-au torturat pe țărani, fapt care a provocat revolta țăranilor din sat, care a avut ca urmare asasinarea reprezentantului autorităților.

Rezidentura anglo-americană a încercat în Transilvania – în legătură cu evenimentele din Coreea² – să sondeze starea de spirit a populației prin răspândirea de diverse zvonuri absurde și făcând apel la astfel de metode: în două sate din Transilvania, și-au făcut apariția grupuri de foști legionari, care au anunțat că, în Europa, războiul deja a început, în România, puterea (*comunistă* – *n. trad.*) a fost răsturnată, iar acum trebuie aleasă o nouă putere locală. Chiaburii dintr-un sat au susținut imediat cele anunțate de legionari, iar activiștii din consiliile locale au fost capturați. Într-un alt sat, însă, populația nu a crezut cele comunicate de legionari și s-a adresat – pentru clarificări și sprijin – autorităților raionale. Se subînțelege că o parte a acestor legionari a fost arestată.

Foștii legionari continuă încă să acționeze în munți, în Transilvania, în grupuri nu foarte mari.

Este caracteristic faptul, după cum spunea Pauker, că social-democrații care au intrat în Partidul Muncitoresc păstrează tăcerea în comparație cu perioada anterioară. Dacă înainte, social-democrații își exprimau, în diverse forme, nemulțumirea cu privire la o problemă sau alta, acum nu mai reacționează în nici un fel, la nici un eveniment. Chiar și la ședințele oficiale ale Biroului Politic al Partidului Muncitoresc social-democrații doar fumează, mănâncă fructe și dau răspunsuri confuze, când le este cerută părerea. Este clar că social-democrații urzesc ceva.

Spionajul anglo-american se interesează în mod special de starea armatei. Nu demult, a fost arestat un general care lucra în Statul Major al Forțelor Aeriene ale României. Acest general a dat englezilor toată informația pe care o primea ca militar.

Dacă problema cadrelor ofițerești, de vârstă tânără și medie, a fost rezolvată în mod satisfăcător, problema generalilor din armată este critică. Activiștii desemnați pentru munca în armată nu întotdeauna se bucură de o bună primire acolo, iar unii dintre ei își exprimă în mod clar nemulțumirea față de situația lor. Pauker mi-a spus că, la una din ședințele Biroului Politic, se intenționează discutarea problemei cadrelor din armată și, în special, ascultarea rapoartelor activiștilor trimiși anul trecut la muncă în armată.

Am spus că, în această problemă, am aceeași părere.

---

² Diplomatul sovietic are în vedere războiul din Coreea.

Vorbind despre situația internă a țării, Pauker a remarcat că, în acest moment, se face simțită o criză a bunurilor de larg consum. La sat sunt bani mulți. Însă industria ușoară este într-o asemenea situație, că nu poate aduce la sat mărfurile necesare comercializării. Pauker a spus că, poate, este necesară revizuirea planului de dezvoltare a industriei în direcția sporirii livrărilor de bunuri de larg consum sau trebuie adus câte ceva din import. Este vorba, în primul rând, despre textile și încălțăminte, și, de asemenea, despre unelte agricole. Este evident, după cum remarcă Pauker, că la elaborarea planului pentru anumite mărfuri, tovarășii de la Gosplan s-au preocupat mai mult de ritmul industrializării și au uitat de necesitatea dezvoltării industriei ușoare.

Într-o conversație cu mine, Gheorghiu-Dej, de asemenea, a făcut referire la situația cadrelor din armată, arătând că problema generalilor armatei române este foarte acută, iar Biroul Politic intenționează să se ocupe în mod serios de ea. La rândul său, Dej a vorbit despre faptul că va trebui să se gândească la măsurile care ar permite atragerea masei monetare adunate la sate. În împrejurările create, populația de la sate nu este interesată să-și vândă produsele pentru că aceasta nu are posibilitatea să cumpere, cu banii obținuți din vânzare, mărfurile care îi sunt necesare.

Dej m-a rugat să transmit guvernului sovietic și tovarășului I.V. Stalin mulțumurile guvernului român pentru trimiterea în România a delegației guvernamentale sovietice pentru a participa la sărbătorirea celei de-a șasea aniversări a eliberării României.

I-am promis că o să fac acest lucru.

Adjunctul ministrului de Externe al URSS

A. I. Lavrentiev

RTHIDNP³, fond 82, opis 2, dosar 1304, f. 28-31

Documentul publicat în volumul *Vostocinaia Evropa v dokumentah rossiiskih arhivov, 1944-1953 gg.*, sub redacția lui G. P. Muraško, tom II, 1949-1953, p. 401-403.

---

³ Rossiiskii Tentr Hraneniia i Izuceniia Dokumentov Noveișei Istorii (Centrul de Păstrare și Studiere a Documentelor pentru Istorie Contemporană).

Résumé

En 1950, la rivalité entre les leaders communistes Ana Pauker et Gheorghe Gheorghiu-Dej afin de gagner la confiance totale de Moscou est de plus en plus dure, suivant les caprices de Staline.

Dans les rencontres avec A. I. Lavrentiev, adjoint du ministre soviétique des Affaires Etrangères participant à Bucarest à la célébration du 23 août – dite de « l'élaboration de la Roumanie par l'Armée Rouge » –, chacun des leaders roumains offre ses conclusions sur l'évolution politique de leur pays.

Ana Pauker insiste sur le bon état d'esprit de la population, en soulignant en même temps les problèmes causés par les représentants du régime de droite (les légionnaires, anciens alliés de Hitler) qui avaient essayé de déstabiliser la situation dans certains villages de Transylvanie. Elle se montre méfiante à l'égard des sociaux-démocrates, qui « fument, mangent des fruits et offrent des réponses confuses », sans réagir aux événements, sans montrer des mécontentements ; Pauker suppose qu'ils « préparent quelque chose ».

Un problème détaillé par les deux leaders est le problème de l'armée roumaine : le manque d'officiers supérieurs, et le problème de l'approvisionnement de la population.